

PR. 360/2023
CAP

**CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA**

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/16835 din 24.10.2023

La nr.360 din 09.10.2023

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr.768/200, Legea nr.436/2006).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 2 (două) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2023.10.25 09:21:06 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

Ex: Daniela Carbuni, Tel. 022 257-421

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr.	2717	
"25"	10	2023
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO23/9146 din 24.10.2023

la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (Legea nr. 768/200, Legea nr.436/2006)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este un grup de Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin. (3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional "*etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Prin urmare, se consideră că rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate la art.8 lit.b) din Legea nr.329/2008, au fost respectate de către autor.

Cu toate acestea, având în vedere subiectul abordat în proiect, ce vizează modificarea Legii nr. 768/2000 privind statutul alesului local și Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală, în corespundere cu principiile autonomiei locale statuate în art.109 din Constituție coroborat cu art.4 paragraful 6 din Cartea Europeană a Autonomiei Locale și art.8 alin.(1) din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă, subliniem necesitatea consultării proiectului cu asociația reprezentativă a autorităților administrației publice locale.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative „*Elaborarea proiectului de lege se impune din considerentul stabilirii unor măsuri de echitate socială a primarilor în raport cu persoanele care ocupă funcții de demnitate publică necesare pentru a fi asigurate în legătură cu încetarea mandatului deținut.*”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local și Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală, unde se propune aplicarea dispozițiilor art.17 din Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, care stabilește achitarea indemnizației unice egale cu 2 salarii de bază în cazul expirării mandatului primarului.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului promovează interesele titularilor funcției de primar, care în cazul expirării mandatului, vor beneficia de garanțiile sociale stabilite în Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, adică achitarea indemnizației unice în cuantum de 2 salarii de bază. Prin urmare, se constată că prevederile proiectului nu contravin interesului public.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Nota informativă a fost elaborată potrivit rigorilor statuate la art.30 din Legea nr.100/2017, fiind specificate condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite cu precizarea principalelor prevederi și evidențierea elementelor noi. Astfel, considerăm că nota informativă conține o justificare suficientă pentru promovarea proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară*”.

Potrivit notei informative, autorul enunță că „Implementarea proiectului de lege se asigură din bugetul unității administrativ-teritoriale respective.”

Chiar și așa, se reține caracterul vag al fundamentării economico-financiare, nefiind indicate cheltuielile bugetare reale necesare pentru implementarea dispozițiilor propuse, cât și disponibilitatea acestor resurse în bugetul public național, și în speță bugetul public local al unităților administrativ teritoriale, or potrivit art.10 alin.(3) din Legea nr.436/2006 nu pot fi adoptate decizii fără o evaluare prealabilă a impactului financiar pe care acestea le pot avea asupra bugetului local, întrucât în lipsa disponibilității resurselor bugetare necesare pentru noile reglementări, se face imposibilă punerea acestora în aplicare și, adițional, denotă un caracter declarativ.

Adițional, adoptarea inițiativei propuse urmează a fi precedată de acceptul Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”. Prin urmare, obligativitatea existenței acceptului prealabil al Guvernului în privința amendamentelor sau propunerilor legislative care implică majorarea sau reducerea cheltuielilor, veniturilor sau împrumuturilor, constituie drept o condiție imperativă de la care legislativul nu poate deroga, iar nerespectarea acesteia constituie o încălcare a procedurii stabilite de Constituție, în materie de legiferare în domeniul bugetar.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...].”

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului nu reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în vederea modificării Legii nr.768/2000 privind statutul alesului local și Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală, având drept obiectiv aplicarea, în cazul expirării mandatului primarului, a garanțiilor sociale statuate la art.17 din Legea nr.199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică, unde se stabilește achitarea indemnizației unice egale cu 2 salarii de bază.

Rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate în Legea nr.239/2008, au fost respectate parțial de către autor, fiind asigurat accesul părților interesate la proiect, potrivit art.8 lit.b) din legea prenotată.

Pe de altă parte, reieșind din subiectul amendamentelor promovate, se constată necesitatea consultării Congresului Autorităților Locale din Moldova, în calitate de asociație reprezentativă a autorităților administrației publice locale, astfel cum este reglementat la art.109 din Constituție coroborat cu art.4 paragraful 6 din Cartea Europeană a Autonomiei Locale și art.8 alin.(1) din Legea nr.435/2006 privind descentralizarea administrativă, unde se stabilește obligația consultării autorităților administrației publice locale, în cursul procesului de planificare și de luare a deciziilor pentru toate chestiunile care le privesc în mod direct.

Totodată, se constată necesitatea completării notei informative, la compartimentul *Fundamentarea economico-financiară*, cu indicarea cheltuielilor bugetare necesare pentru implementarea prevederilor proiectului, astfel încât să poată fi apreciat impactul financiar asupra bugetelor unităților administrative teritoriale.

Complementar, subliniem că adoptarea inițiativei propuse urmează a fi precedată de acceptul Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, fiind o condiție imperativă de la care nu se poate deroga.

24.10.2023

Digitally signed by Carbuni Daniela
Date: 2023.10.24 16:40:15 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni, Inspector principal